

Geleneksel Gazeteciliğin Haber Yayınında Yeni Medyanın Etkileri ve Hürriyet Gazetesi Örneği

Barış Bulunmaz¹

¹ Yrd. Doç. Dr., Maltepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, İstanbul

barisbulunmaz@maltepe.edu.tr

Özet: Bugünkü anlamda olmasa da tarihsel süreç içerisinde ilk gazetecilik örneklerine 1600’li yılların başlarında rastlamaktayız. Daha sonra ise her yeni yıl ve yeni yüzyıl hem içerik olarak gazeteciliğin gelişmesini sağlamıştır hem de teknolojik alanda ortaya çıkan yenilikler ile klasik anlamdaki gazetecilik tanımları değişime uğramıştır. Bu çalışmada öncelikle gazetecilik ve haber ilişkisi üzerinde durularak, yeni medya ve geleneksel gazeteciliğin haber yayınında yeni medyanın etkileri üzerine değerlendirmelerde bulunulacaktır. Son olarak ise, bir haftalık süre içerisinde Hürriyet Gazetesi’nde yer alan haberlerin içerik anlamında kaynağının ne ölçüde yeni medyaya dayandırıldığı üzerine bir araştırma gerçekleştirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Geleneksel Gazetecilik, Haber, Yeni Medya, Hürriyet Gazetesi

Abstract: Although not as known as today; in the historical process, we encounter the very first examples of journalism in the early 1600s. Then each new year and new century, both provided for the development of journalism and along with emerging technological innovations, have changed definitions of journalism within the classical sense. In this study, first focusing on the relationship of journalism and news, new media and effects of new media on news broadcasting of traditional journalism will be evaluated. Finally, a research will be carried out concerning on what extent the source of news published on Hürriyet newspaper in a week, in means of content, are depended on the new media.

Keywords: Traditional Journalism, News, New Media, Hürriyet Newspaper

1. Giriş

Tarihsel süreç içerisinde baktığımız zaman yazının icadı M.Ö. 3000’li yıllara kadar uzanmakta, aynı şekilde matbaanın bulunması da günümüzden oldukça eski bir zaman dilimine denk gelmektedir. 15. yüzyılın başlarında Gutenberg tarafından matbaanın bulunması ile oldukça önemli değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimlerin en temel noktasında ise özellikle kültür, sanat, bilim ve iletişim anlamında bugüne kadar sınırlı bir paylaşım söz konusu iken, matbaanın bulunması ile bu teknolojinin gerektirdiği tüm imkanlar seferber edilerek, daha geniş kitlelere ulaşma imkanı sağlanmıştır. Böylelikle bilim ve sanat eserlerinin tüm

dünyaya yayılması ve ulaştırılması matbaanın sağladığı olanaklar sayesinde gerçekleşmiştir. Yazılı eserlerin ve düşüncelerin çok sayıda çoğaltılması gibi geniş imkanlara ulaşılmıştır.

Yazılı eserlerin ve düşüncelerin 15. yüzyılda matbaanın bulunması ile geniş kitlelere ulaşması sonucunun bir tezahürü olarak da düşünebileceğimiz toplumun haber alma, bilgi edinme ve öğrenme gereksinimi, 17. yüzyılın başlarından itibaren ilk gazetecilik örnekleri ile yeni bir alana doğru kaymıştır. Bugünkü anlamda ilk ciddi ve gerçek gazetecilik örneklerine rastladığımız bu yüzyıl, belirli bir zaman aralığında düzenli olarak yayınlanması ve içerik olarak çeşitlilik göstermesi bakımından bugünkü gazeteciliğin

ilk örnekleri olarak değerlendirilmektedir. Diğer taraftan ise, sayfa sayılarının dört ila sekiz arasında değişkenlik göstermesi ve her ne kadar periyodik olarak yayımlansa da, yayınlanma aralıkları bakımından önemli ölçüde farklılıklar göstermesi bakımından bugünkü gazeteciliğin oldukça uzağında düşünülebilir.

17. yüzyılın başlarından itibaren hayat bulan gazetecilik serüveni zaman içerisinde dünya üzerindeki gelişmelere bağlı olarak önemli değişimler yaşamıştır. İngiltere merkezli demokrasi hareketleri başta İngiltere olmak üzere muhalif gazetecilik kavramını ortaya çıkarmıştır ve gazetecilik mesleğinin saygınlığının artmasına ve güçlenmesine imkan tanımıştır. Fransız Devrimi ile düşünsel ve siyasal alanlarda özgürlük olgusu ön plana çıkarak son derece önemli değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler aynı zamanda gazetelerin içeriğinin daha da genişleyerek toplumsal anlamda üstlendiği rolün etkisini daha da arttırmıştır. Daha sonra Endüstri Devrimi ile birlikte içerik anlamında daha da geniş bir yelpazeye kavuşan gazeteler, toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel alanlarda ortaya çıkan problemleri kitlelere ulaştırarak, bu konuları önemser konuma gelmişlerdir. Ancak Sanayi Devrimi'nin en önemli ve gazeteciliği etkileyen tarafı ise teknolojik anlamda ortaya çıkan yenilikler sayesinde gazete üretimine yönelik olarak önemli ölçüde bir ekonomik avantajın gerçekleştiğidir. Bu sayede o güne kadar daha çok elit bir kesime hitap eden ve onların faydalandığı bir 'ürün' olarak gözüken gazete, teknolojinin getirdiği ekonomik avantajlar sayesinde ucuzlayarak daha geniş kitlelere ulaşma imkanını sağlamıştır. Kitleye dönük gazetecilik çalışmalarının başlaması ile gazeteciliğin içerik anlamında otokontrol mekanizmasını da devreye sokması gereksiniminin önemi artmıştır.

Günümüze geldiğimizde ise, 21. yüzyıl ile birlikte internet teknolojisinin yaygınlık kazanması ve internet teknolojisine bağlı olarak düşünülmesi gereken yeni medya ve iletişim teknolojileri sayesinde gazetecilik

serüveni köklü değişikliklerin yaşanmasını da beraberinde getirmiştir. Olgular ve haber üçlemesi ile gazeteciliğin temel hammaddesini oluşturan bu döngü, her ne kadar sürecin 'haber' merkezli altyapısına ilişkin bir değişiklik yaratmasa da, teknolojinin getirdiği yenilikler ve değişimlere bağlı olarak 'üreten ve tüketen' arasındaki ilişkinin değişikliğe uğramasına neden olmuştur.

Haber merkezli bir konumlandırma ile düşündüğümüzde ve haberin içeriği dikkate alındığında geleneksel gazeteciliğin, haber yayınında ve haberi sunuş biçiminde son yıllardaki teknolojik ilerlemelere ve gelişmelere bağlı olarak birtakım değişikliklere gittiği görülmektedir. Bu çerçevede bu çalışmada öncelikli olarak gazetecilik, haber ve yeni medya kavramları üzerinden bazı kavramsal açıklamalar yapılacaktır. Daha sonra ise, geleneksel gazeteciliğin haber yayınında yeni medyanın etkileri üzerine değerlendirmelerde bulunulacaktır. Bu değerlendirmelerden ardından ise çalışmanın araştırma kısmına ilişkin olarak, bir haftalık süre içerisinde Hürriyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin kaynağının içerik dikkate alınarak ne ölçüde yeni medyaya dayandırıldığı üzerine bir araştırma gerçekleştirilecektir.

2. Gazetecilik ve Haber İlişkisi

Gazetecilik bir bilimdir; yeterli donanımına sahip sorumlu gazeteci de uygulamacı bir bilim adamıdır. Çünkü gazeteciler de bilim adamları gibi, insanoğlunun bilgilerinin anlaşılması ve paylaşılması gereksinimini karşılamaya hizmet ederler. Gazeteci, mesleki uygulamaların her aşamasında, eylemciliğe girişmeden yandaşığa ya da karşıtığa kalkışmadan yalnızca 'gözlemci ve olay tanığı' olduğunu asla unutmamalıdır [1]. Gazeteciliğin her zaman bir romantizmi vardır ve Balzac'tan Watergate'e, basın adamları politikayı ve onu yapanları ortaya çıkarmakta ya da ortadan kaldırmaktadır. Gazeteci, silahı kalem, mikrofon ya da kamera olan bir kahramandır [1]. Bu nedenle gazeteci, mesleğin temel işlevi olan kamuoyu

oluşturmak ve bilgilendirmek çerçevesinde olaylara tamamen dışarıdan bakarken aynı zamanda kamusal bilinç çerçevesinde hareket eder.

Haber, 'olay'dır. Olay ise çeşitli olguların, belirli bir yer ve zaman içinde geçmesi sürecidir. Haber, günlük yaşamın akışı içinde değişikliğe neden olacak gelişmeler zinciridir [1]. Gazetecilikte, genellikle haber olay ve olayların hikayesi ve özeti şeklinde tanımlanır. Olay, genelde çeşitli olguların belirli bir yer ve zaman içinde oluşmasıdır. Önemli olan ise, haberde olayları oluşturan olguların niteliği ve anlamını, belirli bir yapı ve çevresiyle olan ilişkisinin kurulmasıdır. Gazetecinin olayla ilgili eline geçen enformasyon kesinlikten uzak ve ayrıntılardan oluşuyorsa hikaye etme, enformasyon yoğun ve kesinse özetleme işlemine başvurarak haber yapması olağandır. Olaylar, haberlerin hammaddesini oluşturur. Sürekli bir biçimde olayları yapan olgular, gerçekler üzerinde kuruludur. Haber olayla özdeş olmadığı, olamayacağı için, haberde gerçek payı değişkendir. Gerçek kalıcı, haber ise uçucudur. Olayı mümkün olduğu ölçüde aslına sadık olarak verebilmek için, haber/gerçek arasındaki ilişkiyi kurmak gerekir. Haberde olayın esas çerçeveye oturtulması, gerçeği iyi bir şekilde yansıttığı ölçüde önem kazanmaktadır. Haber, herhangi bir zamanda geçen olay, fikir ya da sorunun özetidir. Haber, genellikle bir fikre, soruna ve olaya dayanmaktadır. Bunlar haberin hammaddesini oluşturur. Olaylar, fikirler, sorunlar ya hikaye edilerek ya da özetlenerek haber yapılır. Haberleri oluşturan fikirlerin, sorunların, olayların hayal olarak kalmaması için, sürekli olarak insandan insana aktarılması gereklidir. İnsanlar arasında aktarılırken ise, bunları özetleyen ve hikaye edenler, hedefledikleri izleyicilerinin seçmeli ilgisine yönelmek durumundadırlar [3]. Bu seçmeli ilgi oluşturulurken gazeteci toplumun tüm kesimlerine hitap edecek ve dikkat yöneltecek şekilde hareket ederken, diğer taraftan da kendi kişiliğini habere yansıttakı argümanlar kullanmaya dikkat etmelidir.

Kant'a göre de, rasyonel sayılan günümüz insanı, aklının söylediğinin yanı sıra duygular, tutkular, arzular gibi başka faktörlerden de etkilenir. Birey, gerçekleştirdiği her eyleme kişiliğini koyar. Kişilik, öncelikle genlerin, daha sonra ailenin, yakın çevrenin, eğitim kurumlarının, iş ortamının, yaşanılan yörenin, coğrafi konumun, ülkenin, kıtanın, iklimin, uzak çevrenin, manevi değerlerin, inançların, dinin, toplumsal ilişkilerin etkileriyle oluşur. Bu nedenle de, haber üretim aşamasının herhangi bir bölümünde bulunan bir gazeteci, yapılan bu habere belirli ölçülerde kendi kişiliğinin yansımalarını da aktarır [4]. Tokgöz'e göre; gazeteciliğin temel ilkelerinden biri, haber ile yorum arasında belirgin bir ayrımın çizilmesi ve bunların karıştırılmasının önlenmesidir. Haber, gerçeklere ve verilere dayalı bilgilendirmedir. Buna karşılık, yorum ise yazarın, yayımlayanın veya yayın şirketlerinin düşüncelerini, inançlarını, kişisel yargılarını içerir. Haber yayını, gerçeklere dayandırılmalı ve doğruluğu kanıtlanırlmalıdır. Yorumlar, genel düşünceler veya günlük olaylar üzerinden yapılabilir. Yorum, sübjektif olduğundan doğruluğu üzerine eleştiri yapılamaz [3]. Haber değerlendirmesi yapılırken gazetenin, yayın organının niteliği ne olursa olsun, önemli ölçütler vardır. Bunlar gerçek ve dengeli haber yapılmasının yanında hızlı olmaktır. Olaylar hem önemlerine göre hem de zamanında verilmelidir [5]. Bu nedenle olgu-olay ve haber üçlemesinde gerçekçilik, dengeli olma ve zamanı verimli kullanma son derece önemlidir.

Haberin hızlı, ucuz ve güvenilir bilgiye dayalı üretimi ile gazeteciliğin profesyonel bir meslek olarak gelişimi kapitalizmin gelişim sürecine koşut bir seyir izler. Çünkü haberin kitlesel üretimi ve tüketimi, ortalama insanların bilgi ve enformasyona yönelik talebinden çok Burjuva sınıfının ticaretle uğraşında gereksinim duyduğu bir bilgi türüdür [6]. Zaman içerisinde ise tüm topluma hitap eden ve kitlesel bir üretim gerçekleştiren gazetecinin temel görevi, olayları gerçek, açık ve dürüst bir şekilde betimlerken, habere konu olan bireylere ve onların yakınlarına yönelik yarar ya da zararlar

toplumun 'dünyanın gerçek yüzünü görüp öğrenme' gereksinimini dengelemektir. Bu denge de meslek etiği ilkeleri çerçevesinde 'bilgi aktarma ve örnek olma' ölçütleri özenle değerlendirilerek kurulmalıdır [7]. Bu dengenin tutturulamaması ya da mesleğin gerektirdiği özenin gösterilmemesi ise kamuoyunun güveni noktasında son derece ciddi azalmalara neden olur.

3. Yeni Medyanın Haber Yayımında Etkileri

İletişimdeki yeni teknolojik gelişmeler sayesinde dünya tek bir pazar haline gelerek bir malın pazarlanmasında malı alıcının bulunduğu yere götürmek yerine satış bağlantıları elektronik olarak yapılmaktadır. Teletext, videotext gibi teknolojiler aracılığı ile kişiler, değişik mal ve hizmetler hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Ayrıca gitgide artan sayıda şirket, internet sayesinde mal ve hizmetlerini pazarlamakta, böylece kişiler mal alışverişinde bulunabilmektedir [8]. Yeni iletişim teknolojilerinin ürünler pazarında sağladığı bu avantaj aynı şekilde bilginin bir ürünü olan haber için de geçerlidir. Ayrıca, kültürel anlamda baktığımızda ise yeni iletişim teknolojilerinin meydana getirdiği yeni deneyimler ve pratiklerin hızla yayılması, kültürel alanın yeniden düzenlenmesinde önemli bir durumdur. Bu yayılımda, medyanın kullandığı karmaşık göstergesel kodlar, formatlar ve üretim değerleri ile kamera işlerinin stratejilerinden, belirli televizyon türlerinin ve televizyonun metinsel özelliklerinin kullanılmasıyla yaratılan deneyimin düzenlenmesine kadar hitap tarzları, anlatı stratejileri gibi pek çok durumu sayabiliriz [9]. Tüm bu gelişmeler ve farklı algılamalar özellikle 20. yüzyılın sonlarında hayatımıza giren internet ve internete bağlı teknolojiler sayesinde olmuştur.

O halde yeni medya ve iletişim teknolojileri ne şekilde tanımlamamız gerekmektedir? Yeni medya, bilgisayarların işlem gücü olmadan oluşturulamayacak veya kullanılamayacak olan ortamlara denir. Genellikle dijital olup kullanıcıya veya

hedef kitlesine etkileşim olanağı sağlar [10]. Diğer taraftan ise altyapısını tamamen internetin oluşturduğu ve gelişen teknolojiler ile kullanıcıyı zaman ve mekan gibi kavramlardan soyutlayarak interaktif ve katılımcı bir yapıya kavuşturan teknolojiler demek doğru olacaktır.

3G teknolojisi, arama motorları, video paylaşım siteleri, bloglar, sözlükler, web siteleri, sosyal medya ve sosyal paylaşım siteleri gibi yeni medya araçlarının özellikle internetin kullanım alanının, yaygınlığının ve hızının gelişmesine bağlı olarak geniş bir kitleye hitap etmesi sonucunda, her alana olduğu gibi yeni medya araçları gazeteciliğe ve haberciliğe de etki etmeye başlamıştır. Peki, bu etkiyi nasıl açıklamamız doğru olacaktır?

Geleneksel gazetecilik yüzyıllar boyunca haber ve habere ulaşma yönünden klasik yöntemleri benimsedi. Gazetecilik mesleğinin özellikleri ile temel ilke ve işlevleri çerçevesinde bu şekilde bir uygulama gerçekleştirilmesi en doğru ve sağlıklı olan yöntemdir. Haber kaynağı, gazetecinin haber kaynağı ile olan ilişkisi, haberciliğin temel ilkeleri göz önüne alınarak haberi oluşturma ve bu çerçevede kamuoyunun ilgisini çekecek tarzda bir sunuş ile toplum ile buluşturma hem gazetecilik için hem de gazeteci-haber ilişkisi anlamında, internetin ortaya çıkması ile bir takım farklı algılamaların oluşmasına neden oldu. İnternet hız, maliyet ve teknolojik anlamda birçok avantajı beraberinde getirmesine rağmen özellikle gazetecilik mesleğinin uygulanabilirliği ve işlerliği anlamında çeşitli sıkıntıların oluşmasına yol açtı.

İnternetin yaygınlaşması, kullanım hızının belirli kıstaslar dahilinde artması ve ucuzlaması gibi gerçekler paralelinde, internet ve internet teknolojilerine dayalı uygulamalar hem bireysel olarak hem de kurumsal olarak talep görür hale geldi. Bu talep artışı ise üretkenler noktasında belirli problemlerin oluşmasını beraberinde getirdi. Gazetecilik ile ilgili olarak düşünecek ve buna bağlı olarak bir değerlendirme yapacak

olursak, geleneksel gazeteciliğin meslek etiği ve ilkeleri bakımından gösterdiği ‘duruş’, internet teknolojisi ile birlikte olarak ortaya çıkan internet gazeteciliği ile oldukça önemli ölçüde zarar gördü. Bilhassa internet gazeteciliğinin kes-yapıştır mantığı ile gerçekleştirdiği yayıncılık anlayışı hem denetimsiz bir ortamın oluşmasına hem de okuyucu nezdinde güven kaybına sebep oldu. Dolayısıyla okuyucu tarafından inandırıcılık barometresinin yukarılara çıkmasını sağlamak, okuyucunun zihnindeki güvenin en baştan inşa edilmesi ile karşılaştırıldığında maliyet ve zaman bakımından çok daha yukarılarda yer aldı.

İletişim ve bilgi çağı olan 21. yüzyıl internetin tetiklediği yeni medya ve iletişim teknolojileri ile kısa süre içinde alışkanlıklarda ve iş görme ya da iş yapma şekillerinde köklü değişiklikler meydana getirdi. 3G teknolojisinin sağladığı sınırsız bağlantı imkanları ile akıllı cep telefonları veya tabletler sayesinde nerede olursak olalım zaman ve yer kavramından soyutlanmış bir şekilde dünyanın her tarafı ile iletişime geçme imkanına kavuşuldu. Anlık haberler alınabilmekte, son dakika gelişmelerinden haberdar olunabilmekte ve üstüne üstlük bunlar ile ilgili olarak videolara ve fotoğraflara ulaşma imkanı da kullanıcıya sunulabilmektedir.

Yeni medyanın doğası gereği kullanıcıya sunduğu ileri teknolojik hizmetler, hız, aktif katılım gibi özellikler çerçevesinde geleneksel gazeteciliğin habere ulaşma, haberi işleme ve haberi sunma şekillerinde değişiklikler olduğu gibi, aynı zamanda yeni medyanın yarattığı atmosfere ve geniş kullanım alanına bağlı olarak geleneksel gazeteciliğin haber yayınında içerik dikkate alındığında haberin yeni medya araçlarına dayandırılarak okuyucuya sunulduğu da görülmektedir. Herhangi bir sosyal paylaşım sitesi ile ilgili olarak meydana gelen bir olaydan o sosyal paylaşım sitesine üye olan kişilerin yaşadığı olaylara, ilgi alanlarına bağlı olarak oluşturulan her türlü konu hakkında fikir belirtilebilen forum sitelerindeki bir yorumdan blog

sayfalarındaki yazılara ya da video paylaşım siteleri vasıtasıyla ile paylaşılan görüntülerden internet siteleri aracılığıyla yapılan açıklamalara kadar her türlü yeni medya aracı vasıtasıyla meydana gelen ya da oluşturulan haber, geleneksel gazeteciliğin haber yayınında etkili ve nicelik olarak da kayda değer bir konuma geldi.

Yeni medyanın geleneksel gazeteciliğin haber yayınındaki etkileri paralelinde, okuyucunun günlük yaşamının bir parçası haline getirdiği yeni medya araçları ve bu yeni medya araçlarının zaman ve mekan kavramlarından bağımsız bir şekilde okuyucuyu olayın ve haberin içine çekerek, ona interaktif bir şekilde fikir belirtme ya da yorum yapma imkanını sağlaması geleneksel gazeteciliğin hem içerik bütünlüğü hem de uygulama süreçleri bakımından yeni medya ile etkileşiminin her geçen gün daha da artacağı yönünde ipuçlarını vermektedir.

4. Araştırma: Hürriyet Gazetesi Örneği

4.1. Problem Durumu

Teknolojik gelişmelerin içinde yaşadığımız bilgi ve iletişim çağında çok hızlı bir şekilde ilerleme göstermesi ile iletişim yöntemlerinin farklı kanallar ve mecralar vasıtasıyla gerçekleştirilebilir olması zaman içerisinde geleneksel gazeteciliğin haber ile olan ilişkisinde farklılıklar meydana getirdi. İnternetin özellikle 21. yüzyılın başlarından itibaren oldukça geniş bir kitleye hitap etmesi, ucuz bir maliyetle kolay erişilebilir olma gibi özellikleri yeni medya araçları vasıtasıyla, bildiğimiz klasik gazetecilik yöntemlerinden farklı olarak kişisel gazetecilik deneyimleri ile ilgili bir takım girişimlerin oluşmasını sağladı. İnternet gazeteciliği başta olmak üzere yurttaş gazeteciliği, blog sayfalarındaki ya da sosyal medya araçlarındaki deneyimler gibi gazetecilik ‘uğraşları’ geleneksel gazeteciliğin alışılmış kalıplarının yıkılmasına neden oldu. Haberin oluşturulma ve yayım süreci ile okuyucuya ulaştırılması bakımından teknolojik ilerlemeler paralelinde yeni medya araçlarının etkilerinin oldukça

büyük oranlarda olduğunu söylememiz mümkündür. Diğer taraftan ise, halen önemli ve etkili bir kitle iletişim aracı olan geleneksel gazetecilik olarak adlandırdığımız basılı gazetelerin, okuyucuya sundukları haberin içerik yönünden kaynağının ne ölçüde yeni medya araçlarına dayandırıldığı da üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak değerlendirilmelidir.

4.2. Amaç

Bu çalışmada amaç, bir haftalık süre içerisinde Hürriyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin içerik anlamında kaynağının ne ölçüde yeni medyaya dayandırıldığına analiz edilmesidir.

4.3. Yöntem

Araştırmanın yukarıda belirtilen amacına yönelik olarak, 06 Ağustos 2012 ile 12 Ağustos 2012 tarihleri arasındaki yedi günlük süre zarfında, Türkiye'nin -tiraj sıralamasındaki yerinden de daha önemli olarak değerlendirilmesi gereken- etkinlik bakımından en üst sıradaki gazetesi olarak kabul edebileceğimiz Hürriyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin [11] kaynağının içerik dikkate alınarak ne ölçüde yeni medyaya dayandırıldığı üzerine bir araştırma gerçekleştirilecek ve değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Bu çerçevede, 06 Ağustos 2012 ile 12 Ağustos 2012 tarihleri arasındaki yedi günün her biri için, içerik anlamında kaynağı yeni medya araçlarına dayandırılan tüm haberlerin sayfası ve başlığı verilerek, haberin konusu hakkında açıklama yapılacaktır.

4.4. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Araştırma bulgularının yorumlaması yapılırken, 06 Ağustos 2012 ile 12 Ağustos 2012 tarihleri arasındaki yedi günlük süre zarfında, gün bazında ortaya çıkan haberlerin başlıkları ve konusunun ne olduğu ile ilgili bilgi verilecektir.

06 Ağustos 2012 Pazartesi günü Hürriyet gazetesi 36 sayfa olarak basılmıştır ve 3 sayfasında yer alan 4 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Onbeşinci sayfada yer alan "Hacı mı Şebiha mı" başlıklı ilk haber, Suriye'deki olaylar ve iç karışıklıklar ile ilgili olarak Özgür Suriye Ordusu tarafından Youtube'a yüklenen video ile ilgili haberdır. Onbeşinci sayfada yer alan "İran Ajansından inanılmaz iddia" başlıklı ikinci haber ise, İran'ın yarı resmi haber ajansı Fars'ın internet sitesinde manşete taşıdığı haber ile ilgili olarak yapılan haberdır. Yirmiikinci sayfada yer alan "Adına açılan Facebook hesabıyla dolandırdılar" başlıklı haber, CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Tekirdağ Milletvekili Faik Öztrak'ın adına açılan sahte Facebook hesabı ile ilgili haberdır. Otuzüçüncü sayfada yer alan "Simao için kritik hafta" başlıklı haber ise, BJK futbolcusu Simao'nun Twitter hesabından yaptığı açıklama ile ilgili haberdır.

07 Ağustos 2012 Salı günü Hürriyet gazetesi 40 sayfa olarak basılmıştır ve 4 sayfasında yer alan 4 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Birinci sayfada yer alan "Flea'ye Twitter'dan kız yok" başlıklı haber ile otuzdokuzuncu sayfada yer alan "Neslihan aşkı Twitter'ı salladı" başlıklı haber, müzik grubu Red Hot Chili Peppers üyesi 'Flea' sahne adlı Michael Peter Balzary'nin milli voleybolcu Neslihan Darnel'e twitter'dan yazdığı platonik aşk ilanı ile ilgili haberlerdir. Dokuzuncu sayfada yer alan "Facebook'u bırakması isteniyor" başlıklı haber, Facebook'un kurucu CEO'su Mark Zuckerberg'in görevinden istifa etmesinin istenmesi ile ilgili haberdır. Otuzaltıncı sayfada yer alan "Riera Türkçe öğreniyor!" başlıklı haber ise, Galatasaray'ın İspanyol futbolcusu Riera'nın Twitter hesabından yaptığı açıklama ile ilgili haberdır.

08 Ağustos 2012 Çarşamba günü Hürriyet gazetesi 38 sayfa olarak basılmıştır ve 4 sayfasında yer alan 4 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. İkinci sayfada yer alan

“Markette bir güzel” başlıklı haber, Miss Turkey 2012 birincisi Açalya Samyeli Danoğlu'nun, Miss World'de Türkiye'yi temsil etmek üzere gittiği Moğolistan'daki maceralarını Facebook üzerinden duyurmaya devam ettiği ile ilgili haberdır. Yirminci sayfada yer alan “Böyle giderse sıra Türkiye’de” başlıklı haber ise, İran Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Firuzabadi'nin, İran Devrim Muhafızları internet sitesinden yaptığı açıklama ile ilgili haberdır. Yirmi üçüncü sayfada yer alan “Putin’i çıldırtan öpücük” başlıklı haber, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’in Valaam Manastırı’ni ziyareti sırasında çekilen birkaç dakikalık videonun Youtube’a sızdırılması ile ilgili haberdır. Otuzdördüncü sayfada yer alan “Murray madalyaları kaptırdı” başlıklı haber ise, İskoç tenisçi Andy Murray’in köpeği Maggie May’in Twitter’ından paylaştığı fotoğraf ile ilgili haberdır.

09 Ağustos 2012 Perşembe günü Hürriyet gazetesi 46 sayfa olarak basılmıştır ve 6 sayfasında yer alan 7 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Sekizinci sayfada yer alan “Twitter üzerinden Tyson’a ölüm tehdidi” başlıklı haber, ABD’de eski boksör Myke Tyson’ın internet sosyal paylaşım sitesi Twitter üzerinden gelen tehditler nedeniyle New York polisine başvurması ile ilgili haberdır. Dokuzuncu sayfada yer alan “Kayıp 50 tablo MİT’de çıktı” başlıklı haber, hurriyet.com.tr’nin haberine dayandırılarak Devlet Resim ve Heykel Müzesi’nde kaybolan eserlerin bir kısmının MİT’in duvarlarında olduğu ile ilgili haberdır. Yirmibeşinci sayfada yer alan “MİT: Görevimiz değil” başlıklı haber ise, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’nun ‘MİT tarafından teknik takip altındayız’ açıklamasının, MİT’in internet sitesine konulan açıklama ile yalanlanması ile ilgili haberdır. Yirmidokuzuncu sayfada yer alan “Hicab’dan ilk görüntüler” başlıklı haber, Suriye’den kaçan Başbakan Riyad Hicab’ın ilk görüntülerinin Youtube’dan yayınlanması ile ilgili haberdır. Kırkikinci sayfada yer alan “Melo: 14.25’de ordayım” başlıklı haber,

Galatasaray’ın Brezilyalı futbolcusu Melo’nun Twitter hesabından yaptığı açıklama ile ilgili haberdır. Kırkdördüncü sayfada yer alan “Tüm övgüler arkadaşım Kuyt’a” başlıklı haber, Hollandalı futbolcu Wesley Sneider’in arkadaşı Dirk Kuyt ile ilgili olarak Twitter hesabından yaptığı açıklama ile ilgili haberdır. Kırkdördüncü sayfada yer alan “Twitter başlık önerisi” başlıklı ikinci haber ise, Vaslui-Fenerbahçe maçı sonrası Twitter kullanıcılarından gelen başlık önerileri ile ilgili haberdır.

10 Ağustos 2012 Cuma günü Hürriyet gazetesi 40 sayfa olarak basılmıştır ve 6 sayfasında yer alan 6 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Birinci sayfada yer alan ve yirminci sayfada devam eden “Kanım feda” başlıklı haber, İzmir Foça’daki hain terör saldırısının ardından Ege Üniversitesi’nin Twitter’dan duyurduğu ve hurriyet.com.tr’nin de manşet olarak verdiği haber üzerine tüm Ege’nin seferber olması ile ilgili haberdır. Ayrıca yine aynı haberde, ‘Herkes teşekkür ediyoruz’ alt başlığı ile Ege Üniversitesi’nin daha sonra yine Twitter üzerinden yaptığı açıklama ile ilgili haber de yer almaktadır. İkinci sayfada yer alan “İşte bu da Hülya farkı” başlıklı haber, İbrahim Tatlıses’in Twitter hesabından Hülya Avşar’a verdiği destek ile ilgili haberdır. Ayrıca yine aynı haberde, ‘Babamı kızdırmam’ alt başlığı ile İbrahim Tatlıses’in oğlu İdo’nun Twitter hesabından yaptığı açıklama ile ilgili haber de yer almaktadır. İkinci sayfada yer alan “Kemal’den İngilizce tweet’ler” başlıklı bir diğer haber ise, Ahu Yağtu-Cem Yılmaz çiftinin 2 Ağustos 2012 tarihinde doğan bebekleri Kemal için açılan Twitter hesabından atılan tweet’ler ile ilgili haberdır. Yedinci sayfada yer alan “Tahta göğüs ada basımında” başlıklı haber, Yüksel Ayтуğ’un yazısı üzerine İngiliz Daily Mail gazetesi tarafından, www.hurriyet.com.tr’deki kadın yazarlardan ve Twitter kullanıcılarından gelen tepkiler üzerine yapılan haber ile ilgili haberdır. Yirminci sayfada yer alan “Maddi destek sağlamış” başlıklı haber, Jandarma Genel Komutanlığı’nın internet sitesinde yayınlanan açıklama ile ilgili haberdır.

Yirmibeşinci sayfada yer alan “Nereden nereye!” başlıklı haber ise, Uluslararası Para Fonu IMF’nin eski başkanı Dominique Strauss-Kahn’ın Twitter’da yayımlanan bir fotoğrafı ile ilgili haberdir.

11 Ağustos 2012 Cumartesi günü Hürriyet gazetesi 44 sayfa olarak basılmıştır ve 3 sayfasında yer alan 5 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. İkinci sayfada yer alan “Ferdi Baba ne derse doğrudur” başlıklı haber, Gülben Ergen’in yeni single’ının Twitter’dan yayılması sonrası Ferdi Tayfur’un isyanına Gülben Ergen’in verdiği yanıt ile ilgili haberdir. İkinci sayfada yer alan “Bodrum’da aile saadeti” başlıklı bir diğer haber, Demet Şener-İbrahim Kutluay çiftinin çocukları ile Bodrum’da yaptıkları tatilin Özlem Kutluay tarafından çekilen fotoğraflarının Instagram’da paylaşılması ile ilgili haberdir. İkinci sayfada yer alan “Kamera arkası” başlıklı üçüncü haber ise, Tarkan’ın Ozan Çolakoğlu’nun albümü için seslendirdiği şarkıya çekilen klibin kamera arkası görüntülerini Facebook ve Twitter’daki adreslerinde yayınlaması ile ilgili haberdir. Altıncı sayfada yer alan “Merve ve Betül’ü Powell Gölü Yuttu” başlıklı haberin ‘Sergio bilgisayarımı çaldı’ alt başlıklı haberi, yaz aylarını ABD’de çalışarak geçiren Betül Eryıldırım ve Merve Tokel’in yüzmeye gittikleri Powell Gölü’nde can vermelerinin ardından, daha önceden Merve Tokel’in 23 Temmuz gecesi Facebook hesabında, Sergio Warnick isimli bir kişinin dizüstü bilgisayarını çaldığını yazması ile ilgili haberdir. Kırkıncı sayfada yer alan “Kaptan, Burak’ı öyle mutlu etti ki” başlıklı haber ise, Galatasaray’lı futbolcu Burak Yılmaz’ın mutluluğunu Twitter’da takipçileriyle paylaştığı ile ilgili haberdir.

12 Ağustos 2012 Pazar günü Hürriyet gazetesi 42 sayfa olarak basılmıştır ve 3 sayfasında yer alan 4 haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Yedinci sayfada yer alan “Üstsüz milyarder” başlıklı haber, Facebook’un kurucusu Mark Zuckerberg’in üstsüz fotoğraflarının ilk olarak fotoğraf

paylaşım servisi Imgur’da yayınlanması ile ilgili haberdir. Onikinci sayfada yer alan “Arama motoru rekabeti İstanbul’dan başladı” başlıklı haber, Rus arama motoru Yandex’in Google’a açtığı rekabet savaşının ilk cephesini Türkiye olarak belirlemesi ile ilgili haberdir. Onikinci sayfada yer alan “Facebook’u Türkçe’ye çevirdi yoğun mesai istifa ettirdi” başlıklı ikinci haber ise, dünyanın önde gelen sosyal paylaşım sitesi Facebook’un ilk Türk kadın çalışanı olan Selena Çelik’in istifa edip Türkiye dönmesi ile ilgili haberdir. Son olarak kırkıbirinci sayfada yer alan “Felipe Melo, Moussa Sow ve Miroslav Stoch zirvede” başlıklı haber ise, Transfermarkt internet sitesi verilerine göre Galatasaray ve Fenerbahçe’nin kadrosundaki oyuncuların toplam piyasa değerleri ile ilgili haberdir.

5. Sonuç

İletişim araçlarında ve teknolojiye yaşanan değişimler ve gelişmeler zaman içerisinde birçok farklı alanda farklı uygulamaların ortaya konulması zorunluluğunu beraberinde getirmiştir. Bilhassa internet ve internet bağlı yeni medya ve iletişim teknolojilerinin hem bireysel hem de kurumsal olarak toplumun tüm katmanlarını önemli ölçüde etkilemesine bağlı olarak, her alanda önemli değişikliklerin yaşandığı görülmektedir.

Yeni medya araçlarının etkilerine bağlı olarak önemli değişikliklerin yaşandığı alanlardan biri de gazeteciliktir. Özellikle haberin oluşturulma süreci ile haber değeri ve haber kavramı olarak baktığımızda, gazetecilik ile haber arasında olan ‘sıkı’ ilişkinin çağın gerektirdiği değişimler çerçevesinde yeni medya ve iletişim teknolojilerinin kendi ‘kuralları’ ve özellikleri çerçevesinde önemli değişikliklere uğradığını söyleyebiliriz.

Geleneksel gazetecilik olarak adlandırdığımız basılı gazetelerin en temel işlevlerinden biri olan kamuoyu oluşturmak çerçevesinde, haber yayınına ilişkin olarak, haberlerin kaynağı ve içerik bakımından basılı gazeteler, yeni medya araçlarına ve yeni medya araçları kaynaklı ortaya çıkan haberlere sayfalarında

yer vermektedirler.

Bu çerçevede, çalışmanın araştırma kısmına ilişkin olarak, 06 Ağustos 2012 ile 12 Ağustos 2012 tarihlerindeki bir haftalık süre içerisinde Hürriyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin kaynağının içerik dikkate alınarak ne ölçüde yeni medyaya dayandırıldığı üzerine bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, reklam ve seri ilan hacmi bakımından Türkiye'nin tartışmasız bir numaralı gazetesi olan Hürriyet'in -sayfa sayısı bakımından neredeyse yarısına yakın bölümünü reklam ve seri ilan oluşturmaktadır- ortalama olarak kırk sayfa ile yayınlandığı ve yine ortalama olarak da her gazetede 80 ila 110 arası haberin bulunduğu gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamına giren tarihler içerisinde, gazetenin yayınlandığı her gün ortalama olarak 4-7 arası haberin içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılmıştır. Yeni medyaya dayandırılan bu haberler içerisinde, öncelikli olarak sosyal paylaşım sitelerinden Twitter ön plana çıkmaktadır. Bir haftalık süre içerisinde içerik anlamında kaynağı yeni medyaya dayandırılarak yapılan 34 haberin yarısı olan 17 tanesi Twitter kaynaklı olarak oluşturulmuştur. Daha sonra ise sırasıyla internet siteleri, Facebook ve Youtube ile Instagram ve Imgur gibi fotoğraf paylaşım siteleri gelmektedir.

Sonuç olarak, gelişen teknolojiler ve içinde yaşadığımız bilgi ve iletişim çağı, birçok alanda olduğu gibi gazetecilik alanında da etkiler ve değişimler yaratmıştır. Özellikle yeni medya araçlarına bağlı olarak oluşturulan haberler son dönemlerde gazete sayfalarında belirli ölçülerde yer almaktadır. Bu çalışmada yapılan araştırmada da görüleceği gibi, yeni medya kaynaklı yer alan haberlerin yarısından fazlası özellikle genç nüfusun kullanımı ve etki alanında olan sosyal paylaşım siteleri merkezli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, internet-sosyal medya-sosyal paylaşım siteleri bağlamında düşündüğümüzde, gazetecilik mesleğinin en temel özelliklerinden olan etik kurallara bağlılık ve doğruluk ilkelerinden kesinlikle

taviz vermeden, gazetecilik-haber ilişkisini yeni çağın şartlarına uygun olarak sistematize etmemiz gerekmektedir.

Kaynaklar

[1] Girgin, A. (2008a). *Gazeteciliğin Temel İlkeleri*. İstanbul: Der Yayınları.

[2] Desmoulin, N. T. (1993). *Medya Ekonomisi*. Çev., Galip Üstün. İstanbul: İletişim Yayınları.

[3] Tokgöz, O. (2008). *Temel Gazetecilik*. 7. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

[4] Girgin, A. (2008b). *Gazeteci Olmak Önce Adam Olmak Demektir*. Genişletilmiş 2. Baskı. İstanbul: Derin Yayınları.

[5] Öymen, A. (2009). "Habercilikle İlgili Sorular/Sorunlar." Alankuş, Sevda (Ed.) içinde, *Gazeteciliğe Başlarken-Okuldan Haber Odasına* (s. 310-319). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

[6] Kılıç, D. (2008). "Medya Haber Öykülerini Nasıl Yapılandırmaktadır? Örnek Olay: Irak Savaşının Çerçevesi." Cangöz, İncilay (Ed.) içinde, *Uygun Adım Medya-Bir Bilinç Körleşmesi*. Ankara: Ayrac Kitabevi Yayınları.

[7] Girgin, A. (2005). *Haber Yazmak*. 3. Baskı. İstanbul: Der Yayınları.

[8] Uluç, G. (2003). *Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı/Olanaklar-Sorunlar-Tartışmalar*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

[9] Konyar, H. (2011). *Türkiye'de Medya Endüstrisi ile Kurulan 'Kültürel Farklılıklar'*. Ankara: Ütopya Yayınevi.

[10] http://tr.wikipedia.org/wiki/Yeni_medya, 06.08.2012.

[11] Hürriyet Gazetesi. (2012). 06-07-08-09-10-11-12 Ağustos 2012.